UNIVERSAL
LIBRARY
OU_200792
UNIVERSAL
LIBRARY

ಬಿಡಿಮುತ್ತು : ೧

'ಕಾಲದ ಕರೆ'

ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ

ಕರ್ಣಕುಟಿ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ
ಗೋಕರ್ಣ

ಜುಲೈ ೧೯೪೮

ಸಂಪಾದಕರು :
ವಿ. ಜಿ. ಭಟ್ಟ, ಎಂ. ಎ.
ಗೌರೀಶ ಕೈಕಿಣಿ.

ಸಂಚಾಲಕರು :
ಶಾ. ಗ. ಗೋಪಿ

ಸಮಗ್ರ ಮಾರಾಟಗಾರರು :
ಸಮಾಜ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

All Rights reserved by the author)

ಕ್ರಯ : ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ

ಮುದ್ರಕರು :
ಎಸ್. ಎಮ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ
ಲಲಿತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಎಚ್. ಬಿ. ಸವಲೂರ್
ಮ್ಯಾನೇಜರ,
ಹಿಂದಮಾತಾ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಧಾರವಾಡ
(ಕರ್ಣಾಟಕ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಪರವಾಗಿ)

ಕವನಗಳ ಕ್ರಮ

		ಪುಟ			ಪುಟ
೧	ಆಹ್ವಾನ	೧	೧೩	ಮಧುಮಾಸ	೨೨
೨	ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತ	೩	೧೪	ನಿಸರ್ಗ ದರ್ಶನ	೨೩
೩	ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು	೬	೧೫	ತಾಯನ್ನು ನೆನೆಮ	೨೫
೪	ನಾದೋನ್ಮಾದ	೭	೧೬	ಆವೇಶ	೨೮
೫	ವೇಗಲಹರಿ	೯	೧೭	ಬಿಡುಗಡೆ	೨೯
೬	ಕಾಮೋದಯ	೧೧	೧೮	ದೀಪೋತ್ಸವ	೩೦
೭	ಮಿಲನ	೧೨	೧೯	'ನಾವ್ ನಿರಂಕುಶರು'	೩೧
೮	ನಾನು ಯಾರೊ, ನೀನು ಯಾರೊ	೧೩	೨೦	ಸುಲಿಗೆಗಾರ	೩೨
			೨೧	ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನ	೩೪
೯	'ಆ ಎತ್ತರ ಈ ತಗ್ಗು'	೧೫	೨೨	ನೆಲದ ಮಗ	೩೫
೧೦	ಈ ಮಣ್ಣು ಬಾಳು	೧೬	೨೩	ಯುದ್ಧ	೩೭
೧೧	ಶಾಕೋರಿ	೧೮	೨೪	ಭಯದ ಗೀತ	೪೦
೧೨	ಹಸಿರದೇವಿ	೧೯	೨೫	ಶಾಂತಿಗೀತ	೪೩

ನೂರು ಮಾತನಾಡಿ ಕರೆಯು
ತಿಹುದು ಜೀವಸೃಷ್ಟಿಯು
ನೂರು ಭಾವವಾಗಿ ತೆರೆಯು
ತಿಹುದು ಆತ್ಮದೃಷ್ಟಿಯು

ಭಾವ ಭಾವ ಬೇಡುತಿಹುದು
ಹಾಡಿನಂಥ ಮಾತನೆ
ಇಲ್ಲದಿರಲು ಮರಣದಂಥ
ಮೂಕಮೌನ ಯಾತನೆ

ಆಶೆ ಹರಿಯುತಿಲ್ಲಿ ಹಾಡು
ಇಲ್ಲ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯು
ಸೃಷ್ಟಿಯೆದೆಯ ಪಡಿನುಡಿಯಲು
ಜೀವಕೇನೊ ಆಶೆಯು

ಆಹ್ವಾನ

ಚೈತ್ರಯಾತ್ರೆಗೆಂದೊ ಏನೊ ಬಂದೆ ಜನ್ಮ ತಾಳಿ
ಬೆನ್ನ ಭಾನು-ಉದಯವಿತ್ತು ಅಭಯವೆಂದು ಸಾರಿ
ವಿಶ್ವ ಕರೆಯುತಿತ್ತು ವಿಜಯರಂಗದಂತೆ ತೋರಿ :

" ಕಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಾಲತೇಜ ಬೆಳೆವುದೊಂದು
ಅದುವೆ ನಿನ್ನ ಧ್ಯೇಯದೋಜವದುವೆ ಭಾಗ್ಯಬಿಂದು
ಜೀವಪಥವ ತೆರೆಯೊ ಆ ದಿವ್ಯ ದಿಶೆಯಲಿಂದು.

ದಿನವು ಬಾನ ಬಸಿರಿನಿಂದ ಬೆಳಕು ಬೆಳೆವ ವೈಭವಾ
ಸಂಧ್ಯೆ ಇಂದ್ರಮಾಯೆಯಿಂದ ಬರೆವ ಸ್ವರ್ಣರಾಗವಾ

ನಿಶೆಯು ನೀಲವಾಗಿ ತೆರೆವ ತಾರಾಂಕಿತ ಶಾಂತಿಯು
ಉಷೆಯು ಮೋಹಮುಗ್ಧೆಯಂತೆ ತಳೆವ ಅರುಣ ಕಾಂತಿಯು

ಭಾಷೆ–ಭಾವವೇನಿದಾವ ಚೈತನ್ಯ ಲೀಲೆಯೋ
ಕಂಡಕಡೆಗು ಚೆಲುವ ಒಲವ ನಲಿವ ಮಾಲೆ ಮಾಲೆಯೋ

ಜೀವಮಾಯೆ ಮೋಹಕಾಯೆ ಚಿರನೂತನ ಚೇತನೆ
ದಿನವು ಈ ಧರಿತ್ರಿಮಾತೆ ಒರೆಯುವಳಾ ಮಾತನೆ.

ಬಾನ ನೀಲಧ್ಯಾನವದನೆ ಕಂಡು ನಿತ್ಯ ನಲಿವುದೋ
ತನ್ನ ಹರ್ಷದಮೃತಸ್ಪರ್ಶವದಕೆ ಗಾಳಿ ತರುವದೋ.

ಪಾರವಾರ ತೆರೆವುದೋ ಪ್ರಫುಲ್ಲ ಜಲೋಲ್ಲಾಸವಾ
ಕಾಲ ಮಾಸ ಮಾಸ ಕುಣಿವ ಋತುವಿಲಾಸರಾಸವಾ

“ ಎಂಥ ಭವ್ಯ ರಂಗವಿದೋ
ದಿನವು ದಿವ್ಯ ಸಂಗವಿದೋ-
ಜೀವ ಅಥಾಂಗ ಒಲಿವನು
ನಡೆಯೊ ಮುಂದೆ, ಪಡೆಯೆ ಬಂದೆ ಸಿದ್ಧಿಯಮರ ಫಲವನು ”

–ಎಂದು ಜೀವದಾಳದಿಂದ ಮಾರ್ಮೊಳಗಿ ಬಂದುದೋ
ಆವುದೇನೋ ಶಕ್ತಿ ದೇವಶಕ್ತಿಯಂತೆ ನಿಂದುದೋ.

ಆಶೆಯೋಘ ಸೆಳೆಯುತಿತ್ತು ಮುಗಿಲಗಂಗೆಯುದರಕೆ
ಎದೆಯ ಬಯಕೆ ಬೆಳೆಯುತಿತ್ತು ಬಿದಿಗೆ ಚಂದ್ರನಧರಕೆ.

ಪ್ರಾಣ ಚೇತರಿಸಿ ನಿಂತು ಪ್ರೇಮಧೀರನಂದದಿ
“ ಎಂದು ಬರುವುದೊ ? ” ಎಂದು ಕಾಯುತಿದ್ದ ದಿಗ್ದಿಗಂತದಿ !

ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತ

ಕರೆವ ದಾರಿ ಬೇರೆ, ಮತ್ತೆ
ತೆರೆವ ದಾರಿ ಬೇರೆಯೆ!
ಹಾತೊರೆದು ನಡೆವರನ್ನು
ಹಾದಿಗೆಡಿಸುತಾರೆಯೆ?

ಆವುದೇನೊ ಭಾವಲೋಕ
ದೇವಲೋಕದಂದದಿ
ತಾನೆತಾನೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು
ಸೆಳೆದು ಪ್ರೇಮಬಂಧದಿ,
'ಬಾ' ಎಂದು ನಿಲಲು ಅಂದು
ಏಕೊ ಹೇಳಕೇಳದೆ
ನೀನಾಗಿಯೆ ಕೈಗೆ ಕೈಯ-
ನಿತ್ತು ನಡೆಸಿ, ಕಾಣದೆ
ನೂಕಿ ನಡೆವರೇನೊ ಕ-
ತ್ತಲೆಯ ಹಾಳು ಕೊಳ್ಳಕೆ?
ಬೆಳಕ ಸೀಮೆ ತುಳಿದ ಕಾಲು
ಹೇಸೆ ಕೆಸರ ಹಳ್ಳಕೆ?

ಏನೊ ಕೈಯ ಮಾಟವಯ್ಯೊ
ಏನೊ ಕಣ್ಣುಕಟ್ಟಿದು –
ಎಲ್ಲೊ ಎಂದು ಹೊರಟ ಹಾದಿ
ಎಲ್ಲೊ ಬಂದು ಹತ್ತಿತು!
ದಿನದ ನಡೆಯು, ದಿನದ ನಿಲುವು,
ದಿನದ ಹವಣು-ಹಂಬಲ –
ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ತೆರೆಯಲೀಗ
ಕೊಸರಿತೇಕೊ ಬೆಂಬಲ?

ಬೆಳಕ ಹಬ್ಬವಾಗಿ ಹಗಲು
ಬೆಳೆಯುತಿತ್ತು ಈಗಲೆ :
ಬಂಜೆ ಸಂಜೆಯಾಗಿ ಸಾಯು
ತಿಹುದು ! – ಕೊನೆ ಇದಾಗಲೆ ?

ಗಾಸಿಗೊಂಡ ಜೀವ ನೆನಹು-
ನಾಡನರಸಿ ತೊಳಲಿತು
ಎಲ್ಲಿ ತಡೆದೆ, ಎಲ್ಲಿ ಕೆಡೆದೆ
ನಯ್ಯೊ ಎಂದು ನರಳಿತು.
ಗಾಳಿಯೋಟ ಬೆಳಕಿನಾಟ
ನೆಲದ ಜಲದ ಲೀಲೆಯು
ದಾರಿಯುದ್ದ ನಡೆಯುತಿರಲು ,
ಹೂವ ಹೂವ ಮಾಲೆಯು
ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಹರಹಿತೇಕೊ ,
ಹಿಗ್ಗಿ ನಡೆದೆನಂಚಿಗೆ ;
ನುಂಗಿತಯ್ಯೊ ಕಣಿವೆಯಾಳ -
ಏನು ಹೊಂಚು ಹಂಚಿಕೆ !

ಹಾರಯಿಸುವ ಹಸುಳೆ ಜೀವ
ಬಲ್ಲುದೇನು ಹಾದಿಯ
ಉಬ್ಬು-ತಗ್ಗು , ಹದವು , ಹದನು ?
ಧ್ಯೇಯದ ಭವ್ಯೋದಯ
ವೊಂದೆ ನಂಬಿ ನಡೆಯಿತದು
ಹೂವುಗನಸ ತೋರದೆ
' ಇತ್ತ ಬಾರೊ , ಹೀಗೆ ಬಾರೊ '
ಎಂದು ಕರೆಯಬಾರದೆ ?
ತಪ್ಪಿದಡಿಗೆ ತಳವಿಲ್ಲದ
ಪಾತಾಳವೆ ತೆರೆದರೆ

ಬಾಳಿಗೇನು ಅರ್ಥ ? ಬರಿಯ
ವ್ಯರ್ಥ, ವಿಧಿಯ ಕೈಸೆರೆ !

ತಪ್ಪಾಯಿತು ಒಪ್ಪಿದೆ ಎಂ-
ಟಾನು ದಿನವು ಅತ್ತರೂ
ತಪಿಸಿ ಜಪಿಸಿ ನವೆದು ಸವೆದು
ಎದ್ದು ಬಿದ್ದು ಸತ್ತರೂ ,
' ಬೇಡಲೇಕೊ ಕಾಡಲೇಕೊ
ಇನ್ನು ನರಕವೇ ಗತಿ '
ಎಂಬ ತೆರದಿ ನಡೆದು ನಿಂತೆ,
ಪಡೆದೆ ನಿನ್ನ ಪದಹತಿ !
ಇದಾವ ತೆರ ಪರೀಕ್ಷೆಯೋ
ಇದಾವ ಪುರುಷ–ಪೌರುಷ
ವೀರ ಧೀರ ಜೀವವೊಂದು
ಒಂದೆ ವಿಕಟ ವಿಧಿವಶ !

ದಮನ ಸಾಕು, ಶಮನ ಬೇಕು,
ಓ ಕಾರುಣ್ಯಾಸನ !
ಎನು ಬಂತು ವಿಧಿಗೆ ಇಂತು
ಬರಿಯ ಘೋರ ಶಾಸನ ?
ದೀನನಾಗಿ ಲೀನನಾಗಿ ,
ಕ್ಷಮೆಯು ಎಂದು ಒದುವದೋ
ತಾಯಂತೆಯೆ ಮೈಯ ತಡವಿ
ಉದ್ಧಾರವ ತರುವದೋ
ಎಂದು ನಿಂತೆ – ಆಹಾ ಬಂತೆ
ಬಿಡಿಸಲು ಈ ಬಂಧನ !
ದೇವದೂತೆ , ಜೀವಮಾತೆ !
ಇರಲಿ ನಿನಗೆ ವಂದನ !

ಹೊಸ ಹುಟ್ಟು

ಮುಗಿಯಿತಿನ್ನು ಈ ಜಗದ ಬಂಧ, ಇನ್ನಿಲ್ಲ ಹಿಂದು ಮುಂದು.
ತಾರೆಗಳ ಲೋಕಕೂ ತುಡಿಯುತಿದ್ದ ಮನದಾಸೆ ಕಡಿಯಿತಿಂದು

ತುಳುಕು ಬಾಳು ಹಾ ಗಳಕನೇಕೊ ಕೈಯಿಂದ ಜಾರಿ ಚೆಲ್ಲಿ
ಮಣ್ಣ ಕೂಡಿತಿನ್ನುಳಿದುದೇನು ?– ತಬ್ಬಲಿಯೊ ಜೀವಪಿಲ್ಲೆ.

ತೆರವೋ ತೆರವು ಈ ಜಗವ ಹರಹು. ತಾಯಂತೆ ಕಂಡ ನೆಲವೇ
ಜೀವಸಂಪದವ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ವಿಧಿಯಂತೆ ನಿಂತಿತಲವೇ ! ....

ಸಿಡಿದೆದ್ದೆನೆಂದು ಬಿರುಗಾಳಿಯಂತೆ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದತ್ತ ನಡೆಯೆ !
ಏಸು ನಡೆದರಿನ್ನೀಸು ಬೆಳೆವ ನೆಲ–ಬಾನ ಸೆರೆಯನೊಡೆಯೆ !

ಏಕೊ ಏನೊ ಹೊಸಹುಟ್ಟಿನಂತೆ ಮುಂಜಾವು ಬೆಳೆದು ಬಂತು.
ಬೆಳಕಾಡುತಿತ್ತು ಹಸುಗೂಸಿನಂತೆ. ಶುಭವಾಗಿ ಬಾಗಿ ನಿಂತು

ಕರೆದಿತ್ತು ಬಾನು. ಎಡಬಲಕು ಮರದೊಳೆಲಿ ಎಲೀ ಹೂವು ಕಾ;
—ಇಂಥ ವಾರಿಯಿರೆ ನಡೆವೆನೆನಿಸಿತೋ ಮರೆತು ಎಂಥ ನೋವೂ.

ನಾದೋನ್ಮಾದ

ಜೀವದುಂಬಿ ತೋಂತನವೆನುತಿರಲು ಮೃದು ಮೃದಂಗವು
ತರತರಂಗವಾಗಿ ತೆರೆಯುತಿರಲು ತಾಲರಂಗವು

ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ಸೂಸುತಿರಲು ವೇಣು ಮೋಹನಾದವಾ
ಮೈದುಂಬಿ ತರುತಲಿರಲು ನರ್ತನೋನ್ಮಾದವಾ

ಸ್ನಿಗ್ಧಗಂಧವು ಸ್ಫುಟಿಸೆ, ಸೆಳೆದೆಳೆಯೆ ಭಾವಬಂಧನಾ
ರಾಸಕೆಂದು ಸಿಂಗರಿಂದು ರಾಧೆ ನಂದನಂದನಾ

ಮಧುವನವದು ಮುದದಿ ಮೈತುಂಬಿ ಹೂತು ನಲಿಯಿತು
ನೆಳಲ ನೀಡಿ ಶ್ಯಾಮಲ ತಮಾಲ ತಲೆಯನೊಲಿಯಿತು

ಲಹರಿ ಲಹರಿಯಾಗಿ ಕಂಪಿಸಿತು ಪವನವಾಹವು
ತರಲತರಂಗಿತವದಾಯ್ತು ಯಮುನ ಜಲ ಪ್ರವಾಹವು.

ಧಮನಿ ಧಮನಿ ಧುಮುಧುಮಿಸೆ ವಾದನೋಲ್ಲಾಸವು
ತರಂಗೋತ್ತರಂಗವಾಗಲಂಗ ವಿನ್ಯಾಸವು ,

ನಾದದುನ್ಮಾದವೇರೆ ಸುಪ್ತ ಚೈತನ್ಯವೇ
ಮದದಲೆದ್ದು ತೂಗಿದಂತೆ ಮೈಯ ನಿಲುವು ತೂಗಲು,
ತೋಳುಗಳೂ ತೂರಿ ತೆರೆಗಳಾಗಿ ಬಳುಕಿ ತೇಲಲು,

ನಾದ-ಸಂಮೋಹನಕ್ಕೆ ಮೈಮನಗಳ ಸೋಲಿಸಿ
ಅದರ ತೀವ್ರ ಮಾಧುರ್ಯಕೆ ಸೋತು ಕಣ್ಣ ಜೋಲಿಸಿ

ನಾದ ಮಾಯೆ ತೂಗಿದತ್ತ
ರಾಗಗತಿಯು ನೂಗಿದತ್ತ
ತಾಳಗತ್ತು ಕುಣಿಸಿದಂತೆ
ಹಾಡ ಮುರುಕ ಮಣಿಸಿದಂತೆ
ಮೋಹಮಂತ್ರ ಮುಗ್ಧರಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಮಣಿವರು
ಉನ್ಮತ್ತರಂತೆ ಮೈಮರೆದು ಸುತ್ತು ಕುಣಿವರು

ತಾನತಾನವೇರಿ ನಾದ ತುಂಬೆ ಗಗನವಂಗಣಾ
ತನ್ನ ಗತಿಗೆ ತಾನೆ ಮದಿಸಿ ಕುಣಿಯೆ ರಾಗ ರಿಂಗಣಾ

ಮೃದು ಮೃದಂಗ ಸ್ಪಂದನಕ್ಕೆ ಜಗವೆ ಜುಮ್ಮೆಂದಿರೆ
ನಾದಪಾನ ಮದವದೇರಿ ಗಿಮ್ಮೆಂದು ನಿಂದಿರೆ

ವೇಣುವಹಾ ಮುಗ್ಧವಾಣಿಯಿಂದ ಒಲವ ತೊರೆಯಿತು
ಮುಗುದೆಯೆದೆಯು ಓತು ಸೋತು ಕರೆವಂತೆಯು ಕರೆಯಿತು !

ವೇಗಲಹರಿ

ಅಪೃಮೋ ಮುಗಿಲ ಬಿತ್ತರದ ಕನಸನು ಎದೆಯು
ಆಳದೊಳಗಿರಿಸಿ, ಸಿಲುಕಿತೆಂಬ ಎಣಿಕೆಯಲಿ
ತನ್ನ ತಾನೇ ಮರೆತು ನಿಂತ ನೀರಿನ ಬದುಕು
ಹರಿಗಡಿದು ಹಾವಸೆಯೊಳಡಗುತಿದೆ. ಸಲಿಲ-ಚೇ-
ತನಕೆ ಗತಿಹೀನತೆಯ ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದಾವರಿಸುತಿದೆ.
ನನ್ನ ಬಾಳೂ ಕೂಡ
ಹುಸಿ ಚಿಂತನೆಯ ಮಬ್ಬು ಹಬ್ಬಿ ಬರಿ
ನಿರ್ಗತಿಕತೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲಲಿ ಲೋಪಗೊಳ್ಳುತಿದೆ
ಸಲ್ಲದೆಣಿಕೆಗೆ ಸಿಲುಕಿ !

ಸಾಕು ಈ ವಿಫಲತೆಯು. ವೇಗಮುದ್ವೇಗವೇ
ನಾಡಿನಾಡಿಯಲೀಗ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕುತಿದೆ. ಇಗೋ
ಬಿರುಗಾಳಿಯಾಗುವೆನು ! ನುಗ್ಗುವೆನು ಹಳು-ಕಡ
ಲುಗಳ ತೊತ್ತಳ ತುಳಿದು. ಧಿಗ್ಗನೆಯೆ ದಿಗ್ದ್ವಾರ
ಗಳನೆಲ್ಲ ತೂರೊಗೆದು ಕೂಗುವೆನು ಪ್ರಳಯ ರೋ-
ಷದಲಿ, ಬಾನ್ಮೊಗವು ಭಯಗೊಂಡು ಬಿಳುಪೇರಿ !
ಆಹಾ ಉನ್ಮತ್ತತೆಯೆ ! ಬೊಬ್ಬಿರಿದು ಉಡ್ಡಾಣ
ಗೈಯುವೆನು ಮರುತ ಮಂಡಲಕೆ. ಪಕಳೆಗಳಂತೆ
ಊದಿ ತೂರುವೆನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆವ ಮೇಘಾವಳಿಯ.
ಮಲಯ ಮಂದರ ಮೇರು ಮಲೆತು ನಿಂತರು ಈಡೆ
ನನ್ನ ಈ ರುದ್ರ-ಭೈರವ ಗತಿಗೆ ? ಇಗೊ ಕಾನು
ಚೀರುತಿದೆ ಕೋಳ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ! ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು

ಕಲ್ಲೋಲ ಕಲೆಯುತಿದೆ, ಸ್ವೈರ-ದ್ರುತ ಪದಹತಿಗೆ
ತ್ರೈಭುವನವದರುತಿದೆ, ಬೆದರುತಿದೆ, ಮುದುರುತಿದೆ!

ವೇಗದುದ್ವೇಗವೇ ನಾಡಿನಾಡಿಯಲಿಳಿದು
ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕುತಿದೆ. ಆಹಾ ಇನ್ನೂನು ಗತಿ ಬೇಕು
ಇನ್ನೂನು ಗತಿ ಬೇಕು! ಅಂತವಿಲ್ಲದನಂತ
ತೆರೆದರೂ ಅದರಂತ ಅರೆನಿಮಿಷದಲಿ ಪಡೆಯು
ವಂಥ ಪದಗತಿ ಬೇಕು! ಆಹಾಹಾ ವೇಗವೇ!
ಆಳು, ನನ್ನನ್ನಾಳು– ನಿನ್ನಿಂದೆ ಸಾರ್ಥಕತೆ
ನಿನ್ನಿಂದೆ ಸಫಲತೆಯು. ನನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವವಾಗು!

ಕಾಮೋದಯ

ಬೆಳೆದು ನಿಂತಿಹೆ ಹುಡುಗಿ !
ಕಂಡ ಕಂಡವರ ಎದೆ ಸೆಳೆದು ನಿಂತಿಹೆ ಮತ್ತೆ
ಎಳೆತನದ ಹೂವುಗಳೆ ಕಾಣಕಾಣುತೆ ಅಡಗಿ
ಕಾಮೋದಯದ ಉಷೆಯೆ ಮೈದಾಳಿ ಬಂದಂತೆ
ನಯನಾಭಿರಾಮವಾಗಿ !

ಇದು ಒಂದು ಋತುಮಾನ
ಹರೆಯು ಬಂದರೆ ನೆರೆಯೆ ಬಂದಂತೆ ಮೈಮನಕೆ !
ತೊನೆಯುತಿದೆ ಕಣ್ಗಳಲಿ ಬರುವ ಸುಗ್ಗಿಯ ತಾನ !
ನಿಲುವಿನಲು ಅರನೋ ಕಾಮ ನಿಂತಿಹ ಭಾವ
ಸುಳಿವುದವಿರಾಮವಾಗಿ !

ಎ ತರಳೆ ! ಎ ಮರುಳೆ !
ಸ್ವಾತಿ ಬರೆ ಮೌಕ್ತಿಕಕೆ ಶುಕ್ತಿ ಬಾಯ್ಬಿಡುವಂತೆ
ಜೀವದಾಳವೆ ಬಾಯಬಿಟ್ಟಿರಲು ಬಯಕೆಯಲಿ
ಮುಗ್ಧೆ ಚಂಚಲೆಯಾಗಿ ಫುಲ್ಲವಿಸಿ ನಿಂತಿರುವೆ
ಕಾಮವೇ ಪ್ರೇಮವಾಗಿ !

ಮಿಲನ

ಜೀವವೇ ಕಣ್ಣಾಗಿ ಕಾದು ನಿಂತಿದೆ. ಮನದೊ
ಳೊರತೆಯೊಂದೆ ನೂರು ಯುಗದ ಆಸೆ
ಒಲವ ತೆಕ್ಕೆಗೆ ಪ್ರಿಯು ಹಸಿದು ಹಾತೊರೆಯುತಿದೆ
ಎಲೆ ನಲ್ಲೆ, ಇದು ಪುರಾತನ ಪಿಪಾಸೆ

ಅಣುರೇಣುವೂ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುತಿದೆ ನಿನಗಾಗಿ
ಮಿಂಚಾಡೆ ಹಿಡಿಸೋವಿನಂಥ ಸೆಳೆತ.
ಸೂರ್ಯ – ಚಂದ್ರರ ಬಂಧಿಸಿಹ ಮೋಹನವು ಇದುವೆ ;
ನಮ್ಮನೂ ಸಂಧಿಸಲು ಇದರ ಎಳೆತ !

ನೀ ಬಂದೆ ; ಬೇರೊಂದು ಲೋಕವನೆ ಕರೆತಂದೆ !
ಕಣ್ಣೊಳೊಡಮೂಡಿಹುದು ಎಂಥ ಭಾಷೆ ?
ಈ ಅಂತರವು ವಿರಹ. ಓಡು ಎದೆಗೊತ್ತುವೆನು –
ಜೀವಸಮ್ಮಿಲನವೇ ಜೀವವಾಸೆ !

ನಾನು ಯಾರೊ, ನೀನು ಯಾರೊ !

ನಾನು ಯಾರೊ ನೀನು ಯಾರೊ
ಕಂಡು ಕೂಡಿ ಐದೊ ಆರೊ
ದಿನಗಳಷ್ಟೆ. ಆದರೂನು
ನಮ್ಮ ನಳಿನ ಮೋಹವೇನು
ನಡುವೆ ಬೆಳೆವ ನೇಹವೇನು !

ಸಾವಿರಾರು ದಿನಗಳಿಂದೆ
ಆಡಿ ಓಡಿ ಕುಣಿದು ಬಂದೆ
ಜೀವವಾಗಿ ನಲಿದೆವೆನ್ನು
ವಷ್ಟು ಬಳಿಕ ಸಲಿಗೆ ಗುರುತು
ತಾನೆ ತಾನೆ ಬೆಳೆಯಿತು !

ಇಬ್ಬರೂನು ಇದ್ದ ಹೊರತು
ಜೀವವೆಲ್ಲ ಹೋಳು ಹೋಳು
ಬಾಳುವೆಯೋ ಹಾಳು ಹಾಳು
ಎನಿಸುವಷ್ಟು ಏಕ ಜೀವ
ವಾಗಿ ಜೀವ ಬೆರೆಯಿತು !

ನಾನು ನೀನು ಕೂಡಿದಲ್ಲಿ
ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚೆ ಹಿಗ್ಗು ಚೆಲ್ಲಿ
ಬಾಳ್ಗೆ ಭರತಿ ಬಂದ ಹಾಗೆ
ಮನಕೆ ಮನವು ಮಾರುಹೋಗಿ
ಜೇರಿ ಕಣ್ಣೆ ತೆರೆಯಿತು !

ನಾನು ಯಾರೊ ನೀನು ಯಾರೊ
ಕಂಡು ಕೂಡಿ ಐದೊ ಆರೊ
ದಿನಗಳಷ್ಟೆ ಆದರೂನು
ನಮ್ಮ ಸೆಳೆದ ಮೋಹವೇನು
ನಡುವೆ ಬೆಳೆದ ನೇಹವೇನು !

‘ ಆ ಎತ್ತರ ಈ ತಗ್ಗು ’

ಆ ಎತ್ತರ ಈ ತಗ್ಗು
‘ ಅಯ್ಯೋ ’ ಎಂಬೀ ಹಲುಬು ‘ ಆಹಾ ’ ಎಂಬಾ ಹಿಗ್ಗು –
ಜೀವವು ಜೀಕುವದೇಕೋ ಈ ಎರಡರ ಅಂತರದಿ
ಬೀಳೇಳುವದೇ ಬಾಳಿಗೆ ಗತಿಯೆ ಭವ ಭವಾಂತರದಿ ?

ಎಲ್ಲಿಂದಲೊ ಬಂದೆವು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗೊ ನಡೆದಿಹೆವಾವು !
ತುದಿಮೊದಲುಗಳೇನೋ. ನಡುವೆಯೆ ಪಯಣದ ನಗೆ – ನೋವು
ನೆಳಲಾಡುತ ತೊಳಲಾಡಿಸುತಿವೆ ಜೀವವನೆಳೆದಾಡಿ –
ಏನೋ ಏಕೋ ಹೇಗೋ ನಡೆದಿದೆ ಬಾಳಿನ ಮೋಡಿ !

ಚಿಕ್ಕೆಯ ಜಾತ್ರೆಯು ಜೀವದ ಸುತ್ತಲು ನೆರೆದಂತೊಮ್ಮೆ !
ಬೆಳಕಿನ ಕಣ್ಣೇ ಕಳೆಯಿತೊ ಎನೆ ಕತ್ತಲು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ !
ಏನಿದು ಎಂತಿದು ಎಂದು ನಿರುಕಿಸೆ ತೋರುವದೇನು ?
ಹುಟ್ಟಿನ – ಬದುಕಿನ – ಸಾವಿನ ಬಿಡಿಸದ ಒಗಟವೆ ತಾನು !

ಈ ಮಣ್ಣ ಬಾಳು

ಈ ಮಣ್ಣ ಬಾಳು ಮಸಣಕ್ಕೆ ಕೂಳು
ಎದೆಯೊಡೆವ ಅಳುವು ಕೊನೆಗೆ
ಬದುಕಿನಾ ಸುತ್ತು ಸಾವಿನಾ ಕುತ್ತು –
ಈ ಬಾಳು ಲೀಲೆ ನಿನಗೆ ?

ಯುಗಯುಗಗಳೆಲ್ಲ ಉಸಿರಾಟವಿಲ್ಲ
ದೊರಗಿಹವು ಮಣ್ಣ ಮರೆಗೆ
ಸುಖಸ್ವಪ್ನ ಕಾಮಿ ! ಇದು ರುದ್ರಭೂಮಿ !
ಹಸಿವಿಹುದು ನಿನ್ನ ಕೊಲೆಗೆ !

ಚೆಲುವಿದೆಯೊ ಇಲ್ಲಿ ಒಲವಿದೆಯೊ ಇಲ್ಲಿ
ನಲವೂನು ಇದೆಯೊ ಇಲ್ಲಿ.
ಮುಗಿಲಿನಾ ಜೇನ ರುಚಿ ; ಆದರೇನು
ಹಳಸುವವೊ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ !

ಈ ನೆಲವ ನಂಬಿ ನಲಿಮಲಿವೆನೆಂಬಿ
ನಗೆ ಮೂರು ದಿನದ ಹೂವು !
ಆ ಕಂಪ ಹೂಳಿ ಇಗೊ ವಿಧಿಯ ದಾಳಿ
ಛೀಳಿಡಲು ಬಂತು ನೋವು !

ಇದ ನುಂಗಬಹುದು ತಂಗಲೂ ಬಹುದು
ಇಳೆಯಳಲನೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತು –
ಈ ಹೆಣ್ಣ ಕಣ್ಣ ಮಳೆಬಿಲ್ಲ ಬಣ್ಣ
ನಂಬಿದರೆ ಬರದೆ ಮಿತ್ತು ?

ಇದು ದಿವ್ಯಲೋಕ, ಇದು ಭವ್ಯ ಲೋಕ :
ಇರಬಹುದು. ಆದರೇನು ?
ಇಗೋ ನೆಲದ ತಾಯಿ ತೆರೆದಿಹಳು ಬಾಯಿ ! –
ಪಯಣಿಗರೊ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು !

ಕಣ್ ತೆರೆದವೇಕೊ, ಮಣ್ ಕರೆವುದೇಕೊ –
ಇದು ಒಡೆಯದಾಥ ಗಾಢ !
ಕಾದಿಹುದು ಗೋರಿ, ಬೇರಿಲ್ಲ ದಾರಿ –
ಎದೆ ನಡುಕವೇಕೊ ಮೂಢ ?

* ಕಾಕೋರಿ

ನೆನೆದ ಕನಸ ಕಳಕೊಂಡ ನನಸ ಪಡೆದಂತೆ ಎನಿಸಿತಿಲ್ಲಿ
ಶಾಂತಿಯಂತರಾಳವನೆ ತುಂಬಿಹುದು ಬೆಳಕು ತುಳುಕಿ ಚೆಲ್ಲಿ

ಮಹಾಸತ್ತ್ವಗಳ ದಿವ್ಯ ಭವ್ಯ ಜೀವನವು ಆಹಾ ಇದುವೇ
ಇದರ ಸೋಂಕಿಗೇ ಜೀವ ಜೋಂಕುತಿದೆ—ತಾನೆ ತಾನು ಆದುವೇ

ನೋಡಿದೆ ಹರಹಿದೆ ಸುನೀಲ ಗಗನದ ಧ್ಯಾನ-ಶಾಂತ ಮುದ್ರೆ
ದಿಕ್ತಟಗಳಲೂ ಸಾಗರೋದಕದ ವಿಮಲ ಯೋಗನಿದ್ರೆ

ದೇವಪಥವೆ ತೆರೆದಂತೆ ಜೀವನಿಗೆ ಜೀಯ ಮಳಲ ಕರೆಯು
ಬಾನಂಚಿನ ಬೇಟದ ಕರೆ ಬಂದಿತೊ ನೆಲಕೆನೆ ಅದೂ ತೆರೆಯು!

ಎಂಥ ಬೆಳಕು ಇದು! ಜೀವ ನಲಿವುದೋ ದಿವ್ಯ ದೇಹ ತಾಳಿ
ಈ ಜೀವನವುಸಿರಂತೆ ಬೀಸುತಿದೆ ಅಮೃತದಂಥ ಗಾಳಿ

ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣಗಳ ಬೆರಗು ಮಾತುಗಳ ಬುರುಗು ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ
ಮಹಾ ಮೌನವೇ ಭಾಷೆ ನೀರವವೆ ಶಬ್ದ ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲ

ನೆಲದ ಬಾಳ್ ಇದು ? ಎನುತ ದಿಗಿಲಿನಲಿ ಕಡಲ ತಡಿಗೆ ಬಂದೆ
ಸುಖದನಂತವೇ ನಿಲುಕಿದಂತಿರಲು ಜೀವ ಚಾಚಿ ನಿಂದೆ!

* ಮುಂಬಯಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮುದ್ರ ತೀರ.

ಹಸಿರ ದೇವಿ

ಸುಳಿಗಾಳಿ ಸುಳಿಯಿತು
ಪಿಸು ಪಿಸು ನುಡಿಯಿತು
ಮರನಲಿವಾಡಿದವು ;
ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಂದಿತು
ಏನೋ ಭೋರೆಂದಿತು
ಮರ ತಲೆಯಾಡಿದವು

ಪಡುವಲ ಸೀಲಿಯನೇರಿ
ಕಾರ್ಮುಗಿಲುಗಳೋಳಿ
ಭರನೆ ಬಂದೆರಗಿದವು ;
ಹಸಿಸೋನೆಗಳ ಹಣಿಸಿ
ಧರೆಯನೆಲ್ಲವ ತಣಿಸಿ
ಬಾಂದಳದೊಳೊರಗಿದವು

ಸುಳಿವಿಲ್ಲದೆಯೆ ಸುಳಿದು
ಹನಿಸರಗಳನಿಳಿದು
ಹಸಿರದೇವಿಯುರಳಿದಳು ;
ಗುಡುಗಿನ ತಾಳಕ್ಕೆ
ಇಳಿಮಳೆಯ ಮೇಳಕ್ಕೆ
ಕುಣಿಯುತ ತೆರಳಿದಳು

ಮೆಲು ಮೆಲು ಮೆಲ್ಲನೆ
ಸೆರಗು ಸಲ ಸಲ್ಲನೆ
ಚೆಲ್ಲುತ ಚಿಮ್ಮಿದಳು ಽ
ನೆರೆಯ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ
ಬೀಸಿ ಹಸಿರ ಬಲೆ
ಹಸಿರೊಗರ ಹೊಮ್ಮಿದಳು

ಬೆಳೆಯ ಹೊಲಗಳೊಳಿಳಿದು
ಕಿಲ್ಲಿಕ್ಕಿ ಸುಳಿಸುಳಿದು
ಹಸಿರನೆ ನಗಿಸಿದಳು ಽ
ಬೆಳೆಯನು ಮೊಳೆಯಿಸಿ
ತೆನೆ ತೆನೆ ಒಲೆಯಿಸಿ
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನಗಿಸಿದಳು

ತೋಪು ತೋಟವ ಸೇರಿ
ಹಸಿರಿನ ಸಿರಿ ಹೇರಿ
ಹಚ್ಚನೆ ಹರಹಿದಳು ಽ
ಮರ ಮರ ತಳ ತಳಿರು
ಮಳೆಯೊಳು ಮಿಳಮಿಳಿರು—
ಹೊಸ ಜಗವನೆ ತೆರಹಿದಳು

ಬೇಲಿಗಳ ಕಲಕಲಕಿ
ಗಿಡಗಂಟಿ ಕುಲುಕುಲುಕಿ
ಹೂ-ನಗೆ ಮಗ ಮಗಿಸಿದಳು ಽ
ಹುಲುಗಲ ಬಾಗಿಸಿ
ಎಲೆಬಲೆಯಾಗಿಸಿ
ತೊಂಗಲ ತೂಗಿದಳು

ಹುಲ್ಲಿಂಗಳೊಳು ಸೂಸಿ
ಹಸಿರ ಹವ್ವನೆ ಹಾಸಿ
ಮಣಿಮಣಿದು ಕುಣಿಕುಣಿದಳು ೨
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಹಸಿ ಹಸಿರು
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹೂ-ಕುಸುರು
ತನ್ನೊಳು ತಾ ತಣಿತಣಿದಳು

ನೋಡದ ಮುಸುಕೆಳೆದು
ನಗೆಮೊಗವನು ತಳೆದು
ಇನಿಯಳ ಲೀಲೆಯನು ೨
ಇಣಿಇಣಿಕಿ ಹಣಿಹಣಿಕಿ
ನಲಿವುಲಿವ ಕಣಕಣಕಿ
ನೇಸರು ಕಂಡನು

ಒಳಒಳಗೆ ನಕ್ಕಿತು
ಬಗೆ ಒಗ್ಗಿ ಉಕ್ಕಿತು
ನಾಚಿ ತಲೆವಾಗಿದಳು ೨
ನಕ್ಕಿ ನೋಡಿದನೆಂದೊ
ಹುಚ್ಚು ಲಹರಿಯಿದೆಂದೊ
ಎಲ್ಲೋ ಕಣ್ಮರೆಯಾದಳು

* ಮಧುಮಾಸ

ತಂಪೆಸಿತು ಮಧುಮಾಸದೀ ಬೆಳಗಿನೆಳಗಾಳಿ
ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹನಿಗೂಡಿ ಹಸುರಾಗಿರೆ
ಚಿಗುರಾಗಿ ಮೊಗವೆತ್ತಿ ನಳನೀಪ ಎಲೆಮೀರು
ಒಳಮುದುರಿ ಹಸುಳೆತನದಲ್ಲೆ ತೋರಿ
ಈ ಮುಂದೆ ತುರುಮುಂದೆ ಮುಂದೆಗೋಡುವದಿಲ್ಲ
ಏನೊಂದು ಸೊಲ್ಲು ಸವಿ ಗೊಲ್ಲಿನುಸುರೆ !

ಹಚ್ಚಗಿನ ಹೊದಿಕೆ ಹೊದ್ದಿಹ ಬನದ ಸಿರಿಯಲ್ಲಿ
ಚೆಲುವೆ ಲಾವುಗೆ ಹಾಡಿ ಹಾಡುವಾಗ
ಗಾನದುನ್ಮಾದವೇರಿದ ಜೀವವಾಳದಲು
ಗರಿವಡೆದು ನಿಗುರುತಿದೆ ಗಗನ–ವೇಗ
ಹಲವು ಕೋಗಿಲೆ, ಚಿಟ್ಟೆ, ಗುಬ್ಬಿ-ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಗಳು
ಕುಕಿಲುವವು ಚೀರಿ ಕರೆಯುವವು ಈಗ.

ಈ ಜವುಳು ನೆಲಗಳೀ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಹಳುವುಗಳು–
ಚೆಲುವಿಳೆಯ ಮೊಗದ ಮೇಲಿನ ಕಲೆಗಳು–
ಪುಟಿವ ಕಾರಂಜಿಗಳ ಕವಕದಕೆ ಕಾವಲಿಹ
ಎತ್ತರವ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಂದ ಮೇಲು.
ಆಹಹ ನಾನೇಕಾಗಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತೆಣಿಸುವೆನು
ಒಂದೊಂದೆ ಬಾಗಿರುವ ಮರವ ಸಾಲು !

* ಡಬ್ಲ್ಯು. ಎಚ್. ಡೇವಿಸ್‌ನಿಂದ

* ನಿಸರ್ಗ ದರ್ಶನ

ಅಂದು

ಧುಮುಕಿ ಮರುದನಿಗೈವ ನಿರ್ಝರ ನಿನಾದವದು
ಮನದಿ ನೆಲೆಸಿತ್ತು ಸ್ಫೂರ್ತೋನ್ಮಾದವಂತೆ. ಉ-
ತ್ತುಂಗ ಶಿಲೆ ನೀಲಿ ಶ್ಯಾಮಲ ಶೈಲ ಹಸುರು ವನ-
ಗತ್ತಲೆಯು ತೀವಿದ ಗಭೀರ ನೀರವ ಕಾಡು
ಇವುಗಳಾ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ರೂಪ ವರ್ಣದಾ-
ವಿರ್ಭಾವಗಳು ಮನವ ಮೋಹಿಸಿದ್ದುವು.

ಕಳೆಯಿತಾ ಕಾಲ; ಮೆಲ್ಲನೆ ಕಳೆದವಂದಿನಾ-
ನಂದ ತೀವ್ರೋಲ್ಲಾಸಗಳು ಜೀವ ಜುಮ್ಮೆನುವ
ಹರ್ಷೋನ್ಮಾದಗಳು. ಅವಕಾಗಿ ದುಗುಡವೆನಿ
ಸದು ಎನಗೆ. ಆ ಕೊರತೆ ತುಂಬಿ ಬಂ-
ದಿಹವಿಂದು ಇನ್ನಿತರ ಹೃದಯ ಪರಿಪಾಕಗಳು.
ಯೌವನದ ಮುಗ್ಧತೆಯೊಳಂತೂ ಅಂತಲ್ಲವು. ನಿ-
ಸರ್ಗವನು ಹೊಸನೋಟದಿಂದ ಕಾಣುವ ಕಣ್ಣ
ಪಡೆದಿಹೆನು.

ಜೀವ ಜಾತಗಳಖಿಲ ಜೀವನಾಂತರದೊಳೋ-
ತಪ್ರೋತವಾಗಿ ಮೌನದಲಿ ಮೊರೆಯುವ ಶೋಕ-
ಸಂಗೀತವನು — ಮನವ ವಿದ್ರವಿಸಿ ಮೃದುಲ ನಿ-
ರ್ಮಲವಾಗಿಸುವ ಮ್ಲಾನಗಾನವನು ಆಲಿಪೆನು.

* ಮಹಾಕವಿ ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ್‌ನಿಂದ.

ನವ ಭವ್ಯ ಭಾವನಾನಂದದಿಂದಂತರಂ-
ಗಪ ತರಂಗಮಯವಾಗಿಪನಂಗರೂಪದನು-
ಭಾವವನು ಎಂದೆಂದೂ ಪಡೆದಿಹೆನು. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ
ಗಳ ಸ್ವರ್ಣವರ್ಣದಲ್ಲೊ, ವರ್ತುಲಾವರ್ತದಲಿ
ನರ್ತಿಪ ಮಹಾರ್ಣವದಲ್ಲೋ ನಿತ್ಯ ಪ್ರವಹಿಸುವ
ಪವನದಲ್ಲೊ, ಗಗನದ ಸುನೀಲ ವೈಶಾಲ್ಯದಲ್ಲೊ
ಮಾನವ ಮನೋಮಂದಿರದಲ್ಲೋ ನೆಲೆ ನಿಂತು
ಅಖಿಲ ಜಗದಣುರೇಣುವನೆ ಸ್ಫುರಿಪ ದಿವ್ಯ ಚೈ-
ತನ್ಯದಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿಹೆನು.

ತಾಯನ್ನು ನೆನೆದು

೧

ಈ ಊರ ಬಿಡದೆನ್ನ ಬೆನ್ನ ಬಿಡದೀ ಬೇನೆ
    ಪರ ಊರ ಸೇರಿದರೇ ನನಗೆ ವಾಸಿ
ಎಂದಿಲ್ಲಿ ಬಂದಯ್ಯೋ ತಾಯಿ ಜೀವವೆ! ನಿನಗೆ
    ಪರದ ಊರೇ ಕೊನೆಗೆ ಆಯ್ತು ವಾಸಿ?

ನೀವೆಲ್ಲೋ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೊಂದೊಂದು ಕಡೆ ತಬ್ಬ-
    ಲಿಗಳಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಪಾಡಿಗೆ ಸವೆಯುತಿರಲು
ನಾನಿಲ್ಲಿ ಜೀವಯಾತನೆ ಪಡುತಲಿರಬೇಕು
    ನಿಮ್ಮ ನೆನಹೇ ಸವೆಯೆ ಹಗಲು ಇರುಳು

ಒಂದೆ ಗೂಡಿನ ಹಕ್ಕಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚೆದರಿ
    ಅಲೆಯುವುದ ನಿಲಿಸಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲಬೇಕು;
ಹೆತ್ತ ಜೀವವೆ ತನ್ನ ಅಕ್ಕರೆಯ ಹಾಲ ಮರಿ-
    ಜೀವಗಳಿಗುಣಿಸಿ ಸಲೆ ಸಲಹಬೇಕು

ಅಂದರೇ ರಸಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆವುದು ಬಾಳು
    ಜೀವನವದಾಗುವದು ತುಂಬು ಬಿಂಬ;
ಸಂಸಾರ ಸುಕುಮಾರವಾಗಿ ಕುಸುಮಿಸಿದಂದು
    ಸುಖ-ಸಮಾಧಾನಗಳು ಮನೆಯ ತುಂಬ

ಎಂದೇನೊ ಗಾಳಿಗೋಪುರ ಕಟ್ಟಿ ನಾವೆಲ್ಲ
ಕೂಡಿರುವ ಎಂದು ಹಾತೊರೆದು ಬಂದು
ಈಗಾವ ಮುಗಿಲ ಮೀರಿರುವ ಗೋಪುರಕೆ ತಂ-
ಗಲು ನಡೆದೆ ಕಣ್ಣಳವ ದಾಟಿ ನಿಂದು ?

ಗುಣವಾದ ಮೇಲೆ ಮುತ್ತನು ಕೊಡುವೆನೆಂದಮ್ಮ
ಕೊಡುವ ಮೊದಲೇ ತನ್ನ ತೊರೆದರೆಂದು
ನೆನೆಯುತಿರೆ ನಿನ್ನ ಅಳಲುಕ್ಕುಕ್ಕಿ ಬರೆ ಹಸುಳೆ
ಬಿಕ್ಕಿದಳು ತಂಗಿ ಕಂಬನಿಯ ತಂದು

ಕರುಳನ್ನೆ ಹಿಸುಕಿದಂತಾಯಿತೆನಗೋ ತಾಯೆ !
ತರಳೆಯಾರ್ತಕೆ ಜೀವ ತಲ್ಲಣಿಸಿತು.
ತನ್ನಾತಿಶಯಕೆ ತಾ ಮೂಕವಾಗಿಹ ಶೋಕ
ಕೋಡಿಯೊಡೆಯಲು ಕೊರಳು ತುಂಬಿ ಬಂತು

೨

ಬಾಲ್ಯದಲಿನಿಂದ ಮಮತಾಮಾಯೆಯಾಗಿ ಮೈ-
ಮನ ಮುತ್ತಿ ನಿಂತು ನಲಿಯಿಸಿದ ಒಲವೇ !
ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಜೀವಸಂಜೀವಿನಿಯನೂಡಿ
ನೆಲ ಬಾನ ಹೂತು ಹಿಗ್ಗಿಸಿದ ಚೆಲುವೇ !

ಮನದ ತಳಕೂ ಇಳಿದು ತಣಿಸಿದಾ ಮಾತುಗಳು
ತಬ್ಬಿ ತಕ್ಕೈಪೆವೆಂದೆನುವ ನೋಟಗಳು
ನಿಮ್ಮನೇ ಬಳಸಿರುವ ಪ್ರೇಮವಾಹಿನಿಯಾಗಿ
ಸಲಹಿ ನಲಿಯುವೆನೆಂಬ ನಿನ್ನ ಬಾಳು

ಏನಿದೇನಯ್ಯೊ ಹಾ ತಡೆ, ನಿಲ್ಲು, ತೆರಳದಿರು
ಎಂದೆನ್ನ ಜೀವ ಹೌಹಾರಿ ಒರಲೆ
ನಿನ್ನನೆದೆಗವಚಿದಲು ಹಾತೊರೆಯುತಿರೆ ಬಾಡಿ
ಬೆಂಡಾಗಿ ಬೆಳಕಾರಿ ಬತ್ತಿತನಿತರಲಿ

ನೀನಿಲ್ಲ, ನೀನಿಲ್ಲ !–ಯಾರೆಂದವರದನು ಹಾ-
ಗೆನ್ನದಿರಿ ಅಗೊ ತಾಯಿ ಬರುತಲಿಹಳು ;
‘ ಮುದ್ದು ರತುನಾ, ಬಂದೆಯಾ ಬಾರೊ ಬಾ ’ ಎಂದು
ಹಿಗ್ಗಿ ಕಣ್ಣರಳಿ ಎದೆಯುಕ್ಕಿ ನಿಂದಿಹಳು !

ಆದರದೂ ಬರಿ ನೆನವು ! ಬರಿಯ ನೆನವಾದೆಯಾ ?
ನೀನಿಲ್ಲವೆನೆ ಬಾಳು ಗೋಳು ಗೋಳು !
ಕಾಡುಕಾಣುವ ಮೊದಲೆ ಕಣ್ಣುಬೆಳಕನು ಕಳೆದು-
ದೀ ಭಯಾನಕ ಶೂನ್ಯ ಹಾಳು ಹಾಳು !

‘ ನೀನೆಲ್ಲಿ ? ’ ಎಂದೆಂದು ಕೂಗಾಡಿ ಬರಿ ಬಯಲ
ದಿಕ್ಕೆಟ್ಟು ತೊಳಲಾಡಿ ಜೀವ ಗೋಳಿಡಲು
‘ ನೀನಿಲ್ಲ ನೀನಿಲ್ಲವಯ್ಯೊ ’ ಎಂದೆನೆ ಬಾನು
ಹೋ ಎಂದು ಮೊರೆಯುತಿದೆ ಅಳಲ ಕಡಲು !

'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ'-೧.

ಆವೇಶ

ಸೆರೆಯ ದುರ್ಗ ಉರುಳಿತಿಂದು
ಮುಕ್ತಿದ್ವಾರ ತೆರೆಯಿತು
ಭೂ-ವ್ಯೋಮದಪಾರವೇ
ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಹರಹಿತು !

ದಾಸ್ಯದುಸಿರು ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ
ಗಾಸಿಗೊಂಡ ದೇಶವೇ
ದಿಗ್ಗನೆದ್ದು ಏರಿ ಬಂತು !-
ಮುಕ್ತಿಯ ಆವೇಶವೇ

ವೈರಿಯ ಮನವನಾಳುತಿಹುದು
ಸೆಳೆದು ವಿಜಯ ಮಾರ್ಗಕೆ
ಲಗ್ಗೆಯಿಡಲು ನುಗ್ಗುತಿಹುದೊ
ಸುಖದ ಸಪ್ತಸ್ವರ್ಗಕೆ !

'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ'–೨.

ಬಿಡುಗಡೆ

ಆಹಾ ಬಿಡುಗಡೆ! ನೀ ಬಂದಿಳಿದೆಡೆ
ಜೀವಿಜೀವಿಯು ಮರಳಿ ಹುಟ್ಟಿ
ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿಗೇ ನಿನ್ನ ಉಸಿರಿಗೇ
ಎದ್ದಿವೆ ಬಾಳ್ಕಣ್ಣನು ಮೆಟ್ಟಿ!

ಮಾನವನೀಗಲು ದೇವನೆ ಆಗಲು
ಸಾಕು ನಿನ್ನುಸಿರ ಸ್ವಚ್ಛಂದ–
ವೈ ಮನವನ್ನು ಒಂದೆರಡೇನು
ಬಿಗಿದಿವೆ ನೂರ್ಸಾವಿರ ಬಂಧ!

ಎಂದಿಗೆ ಎಂದಿಗೆ ಕೊನೆ ಈ ಬಂದಿಗೆ?–
ಪ್ರತಿ ಮಾನವ ವಿದ್ಯುತ್ತಿತಮತಿ?–
ಈ ಹುಡಿ ಹುಳುವಿಗೆ ನೆಲಬಾನಳವನು
ಬಂದೀತಾಳಲು ಗರುಡ ಗತಿ?

'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ'-೩.

ದೀಪೋತ್ಸವ

ಕತ್ತಲೆಯ ಸಿಂಗರಿಸಿ ದೀಪಮಾಲೆಯ ಕಂಬ
ಸಾರುತಿವೆ 'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂತು ಬಂತು'!-
ನೂರು ಜೀವಗಳ ಸೌದೆಯನುರಿಸಿ ಹೊಗೆ ಕಾರ್‍ವ
ಗಿರಣಿ-ಬಂಬುಗಳೊ ಇವು, ಮರೆಯಲೆಂತು ?

ಇಗೊ *ಬೀದಿ; ರಾಜಬೀದಿಯ ಕಳೆಯ ತಳೆದಿಹುದು
ಇಕ್ಕೆಲಕು ಸಾಲುದೀಪಗಳ ಜಲ್ಲಿ-
ಹಗಲಿಗೂ ನಡೆಯುವದು ಸುಲಿಗೆಗಳ್ಳರ ಕೊಳ್ಳೆ,
ಲಕ್ಷ ಜೀವಗಳೊಡನೆ ಲೆತ್ತವಿಲ್ಲಿ!

ತಾಯಾಗಿ ಬರಲಿರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದು ಬಂತೆ
ಹಣದ ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಯ ಸೂಳೆಯಾಗಿ ?
ಒಳಗೊಳಗೆ ಕುದಿದೆದ್ದ ಜೀವ ಕನಲುವದು ' ಈ
ಮೋಸ ಮಾಟವ ಸುಡುವೆ ಹೋಳಿಯಾಗಿ'!

* ಧನಿಕ ವರ್ಗದ ಎಲ್ಲ ಅನಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಪ್ರತೀಕವಾದ ಮುಂಬಯಿಯ ಕಾಳಬಾದೇವಿ ರಸ್ತೆ.

'ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ'-೪.

'ನಾವ್ ನಿರಂಕುಶರು!'

ಸಾಕು ಮಾಡೊ ನಿನ್ನ ಗುಲ್ಲ ಬರಿಯ ಧ್ವಜಯೆಂಬ ಸೊಲ್ಲ
ಮತ್ತೆ ಹುಂಬ ಕುಣಿತವ!
ನೆಲದ ಒಂದು ತುಂಡಿಗೇಕೊ 'ತಾಯಿ' ಎಂದು ಸಾಯಬೇಕೊ
ನಡೆಸಬೇಕೊ ಮಣಿತವ?

ಇಲ್ಲೊ ಸಂತಸದ ಸಂತೆ!.... ಅಲ್ಲೊ *ಲಾ ಒಕೂನನಸಂತೆ
ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲದೊರಗಿದೆ
ಹಸಿವೆ-ಹಾವ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂಡಿ ಹಿಳಿದು ಹಿಪ್ಪೆಯಾಗಿ
ಜನಜಂಗುಳಿ ಸೊರಗಿದೆ!

ಸೆಳೆ ಮಿಂಚಿನ ಕತ್ತಿ ಮಸೆಯೊ ಬರಸಿಡಿಲಿನ ಕೊಡಲಿ ಎಸೆಯೊ
ಈ ಬಂಧನ ಕಡಿಯಲು;
'ನಾವೊ ನಾವ್ ನಿರಂಕುಶರು ಅಲ್ಲ ಅವನ ಇವನ ವಶರು'
ಎಂಬ ಬೆಳಕ ಬೀಜ ಬಿತ್ತು
ಅದುವೆ ವಜ್ರ ವಿದ್ಯುತ್ತು-
ಸಾಕು ಸೆರೆಯನೊಡೆಯಲು!

* ಹೆಬ್ಬಾವುಗಳ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ಒಬ್ಬ ಗ್ರೀಕ ಅರಸು.

ಸುಲಿಗೆಗಾರ

ಶತಮಾನಂಗಳ ಬಸಿರೂ
ಬಂಜೇ ಬಂಜೇ !
ಅದ ಹಾಳಾಗಿಸಿದನ ಉಸಿರೂ
ನಂಜೇ ನಂಜೇ !
ಇವ ಮಾನವನೋ ದಾನವನೋ
ಅರಿವನಾರಿವನು–
ತನ್ನಾಸೆಗೆ ಯುಗ ಗರ್ಭವನೇ
ಹುಡಿಗೂಡಿಸಿದವನು !

ದೇವರ ಮಕ್ಕಳೆ ಈ ಹಿಂಡು
ಮಣ್ಣನು ಮೇಯುತಿದೆ ;
ಮುಗಿಲ ಜೇನ ಹೀರಲು ಬಂದು
ಹುಲ್ಲಿಗು ಸಾಯುತಿದೆ !
ಹುಟ್ಟಿ ತಂದ ಆ ಬೆಳಕೆಲ್ಲೋ
ನೋಯುತೆ ತೇಯುತಿದೆ !

ನರನ ದುರಾಸೆಯು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ
ಹಬ್ಬಿತೊ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಆಳಲು ಸಾವಿರ ಬಾಳುಗಳ
ಆಗಿಸಿತಾಳುಗಳ !
ತಾಯಿ ನೆಲವ ಮಲತಾಯಿಯನಾಗಿಸಿತು
ತಿತುಕೋಟಿಯ ಕೂಗಿಸಿತು !

ಬಂದನು ಈ ವಸುಂಧರೆಯನ್ನೇ
ಅದೊಂದು ಒರೆ ಎನ್ನ
ಸೆಳೆಯಿತು ನೂರಾರ್ ಮಿಂಚುಗಳ
ಹೂಡುತ ಸಂಚುಗಳ !
ಬೆಂಕಿಗೈಯ ಮುಂದಕೆ ಚಾಚಿ
ನಾಲ್ದೆಸೆ ಚಾಚಿ
ಬುವಿ ಒಡಲಿಯುಗ್ರಮೂ ಉರಿದಿದೆ
ಇನ್ನೂ ಉರಿದಿದೆ !
ನರನಾಸೆಯು ಉರಿದಿದೆ !

ಯುಗಯುಗಗಳ ಗತಿ ಬಂತೆಲ್ಲ–
ಪ್ರಳಯದ ಹೊಂಚಿಲ್ಲ !
ಬಾನೊಡಲನು ಬಂ ಸಿಡಿಲೇ ತುಂಬಿಹುದು
ಎರಗುವೆನೆಂದಿಹುದು !
ಹಾ ಮಾನವ್ಯದ ರಥವನ್ನೇ
ನುಂಗುತ ಭಂಗಿಸಿತೇ –
ನರನಾಸೆಯು ಬಾಯ್ತೆರೆದಿಂದು
ಹಸಿವೆಯ ಹಿಂಗಿಸಿತೇ !
ಶತಶತಮಾನಂಗಳ ಬಸಿರೂ
ಬಂಜೇ ಬಂಜೇ !
ಹಗಲೇರುವ ಮೊದಲೇ ಬಂತೇ
ಸಂಜೆ ಸಂಜೆ !

ಇಲ್ಲಿಯ ಜೀವನ

ಜೀವನ ಮನಸಿನಂತೆ ಜೀವನ ಕನಸಿನಂತೆ
ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತರಿಸಿಹುದು ನೀಲ ಬಾನು
ಕೆಳಗೆ ಕಂಡರೆ ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತಿದೆ
ಮನುಜ ನಡೆಸಿಹ ಹಂದಿ-ಬಾಳು ತಾನು.

ನಡುವಿಲ್ಲಿ ಸುಖವೆ ಜೀವಕೆ ಮತ್ತೆ ? ಇದು ಕಣಾ
ಮೂರು ಮಾಳಿಗೆ ಎತ್ತರದ ತ್ರಿಶಂಕು
ಹಾದಿಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಕುಲದ ಬೀಳ್ಗತೆಯೆ
ಹರಹಿರಲು ಮನವು ಅನುದಿನವು ಮಂಕು.

ಇಲ್ಲಿಯ 'ಚೆಲುವ'ನೇನು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ ? ಇಗೊ 'ಉಷೆ'ಯು!
ಕಳೆಗೆಟ್ಟ ಮೂಡಲಲಿ ಬೂದಿ-ಬೆಳಕು
ಇದ ಸ್ವಾಗತಿಸೆ ಎದುರು ಮಾಳಿಡಿದ ಮರದಲ್ಲಿ
ಹಕ್ಕಿ, ಕೇರಿಯು ತುಂಬ ನಾರುಕೊಳಕು.

ಮತ್ತೆ ಹೊರಟಿತು ನರನ ಹಿಂಡು ಹುಸಿ ಬವಣೆಯಲಿ—
ಏಕೊ ಏನೋ ಬಾಳ್ವೆವೆಂಬ ಛಲವು!
ಈ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಮನೆಯ ಸಾಲ್ಲು, ಈ ಹೊಗೆ ಹೊಲಸು—
ಬೇನೆ ಬಿದ್ದಿಹುದಿಲ್ಲಿ ಬುವಿಯ ಚೆಲುವು!

ಮತಿಗೇಡಿ ಮಾನವನ ಗತಿಗೇಡಿ ಬಾಳಿದುವೆ
ಇಂಥವನು ಇದ್ದರಿರದಿದ್ದರೊಂದೆ.
ಈ ದುರಂತವ ನೆನೆಯುತಿರಲು ಮನಕೆನಿಸುವದು
ಏನೇನು ಕಾದಿಹುದೊ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ?

ನೆಲದ ಮಗ

ಅಗೋ ನೋಡು ಒರಟು ಮರ
ವಿಕಾರವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ
ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಬರಟು ನೆಲ
ಹಾಳುಗನಸಿನಂತಿದೆ.
ಈ ಬಂಜೆ ಹಾಳಿನಲ್ಲಿ
ಹೇಗೊ ಬಿತ್ತಿ ಹೇಗೊ ಬೆಳಸಿ
ಹಸಿವೆಯೆಂಬ ಶಾಪವನ್ನು
ಹುಟ್ಟಿಬಂದ ಪಾಪವನ್ನು
ತೊಡೆಯಲೆಂದು ತೋಳಲಿ ಸೋತು ನಿಂತ ನೆಲದ ಮಗನದೋ !

ಶತಮಾನಂಗಳು ಸವೆದೂ
ಹಡೆದುದೇನು ಪಡೆದುದೇನು
ಈ ಆಕೃತಿ, ಈ ವಿಕೃತಿ!–
ಈಸು ಕಾಲ ನಡೆದುದೇನು ?
ಯುಗಯುಗಗಳ ಶೂನ್ಯವೇ ಇವನ ಕಣ್ಣೊಳಿದೆ
ಯುಗದ ಭಾರ, ಜಗದ ಭಾರ ಬೆನ್ನಮುರಿದು ಬೆಳೆದಿದೆ
ಆಸೆ ಎಂದೋ ಸತ್ತಿದೆ
ಬೆಳಕು ಎಂದೋ ಬತ್ತಿದೆ.
ಹಸಿವೆಯನ್ನೊ ಜೀವತಿನ್ನುತಿಹುದು ಎಂಬ ಕಾಟಕೆ,
ಈ ಬಂಜೆಮಣ್ಣೊ ಅನ್ನವೀವೆನೆಂದು ಕರೆವ ಮಾಟಕೆ,
ಜೊತೆಯ ದನಕೆ ಅಣ್ಣನಾಗಿ
ನೊಗವ ಹೊತ್ತು ಸುತ್ತುತಿಹನು.
ನವೆದು ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಾಗಿ
ಹಾಳು ನೆಲವ ಬಿತ್ತುತಿಹನು
ದುಡಿದು ಸೋತ ನೆಲದ ಮಗನು !

ಗಾಳಿ ಬೆಳಕ ನೀರ ನೆಲವ ಆಳಲೆಂದು ಬಂದ ಚೆಲುವ
ದೇವಾಂಶನು ಇವನೆ ಏನು ?
ಚಿಕ್ಕೆ ಬಳಗ ತುಳಿವ ಹಾದಿ ಹಿಡಿದು, ಬಾನ ಬಯಲ ಏರಿ
ಯುಕ್ತಿ ಬಲವನರಸಿ ಬಂದ
ದೇವ ಸಂಭೂತನೇನು ?
ಅನಂತದೊಂದು ಉಸಿರಸೋಂಕಿಗಾಗಿ ಬಯಸಿ ಹಸಿದು ತೇಂಕಿ
ಬಂದ ಜೀವನಿವನೆ ಏನು ?

ಈ ವಿರೂಪ ಕಂಡರಯ್ಯೊ ಎದೆಯು ನಡುಗಿ ಝಲ್ಲೆನುವದು
ಇವನು ಸುಲಿದ ಇದನು ತುಳಿದ ನರನೆದೆ ಕಲ್ ಕಲ್ಲೆನುವದು
ಈ ಗಾಣದೆತ್ತಿಗೇನು
ನಿಮ್ಮ ವೇದ, ಉಪನಿಷತ್ತು, ವಿಜ್ಞಾನದರ್ಶನ,
ಗಾನಲಹರಿ, ಚಿತ್ರಲಿಖಿತ, ಸತ್ಯದಮೃತ ಸ್ಪರ್ಶನ ?
ಒಂದೆ ಒಂದೆ ಒಂದೆ ಒಂದೆ
ಜಗದ ಕುರುಡು ಸ್ವಾರ್ಥವೊಂದೆ
ಇವನ ಮೈಯನುಂಡಿತು, ಇವನ ಜೀವ ಹಿಂಡಿತು
ಅವನೆ ಅದನೆ ನೆನೆದು ಕಪಿಸಿ ಇವನ ಮೌನ ಕೂಗುತಿದೆ
ಇಳೆಯನಾಳ್ವ ಬಲವಂತರ ಕೈವಾಡಕೆ ರೇಗುತಿದೆ
ಸೊಗವನೆತ್ತಿ ಒಗೆವೆನೆಂಬ ಹೊಂಚಿನಲ್ಲಿ ನೂಗುತಿದೆ

ಏಳಲಿಹುದು ಏಳಲಿಹುದು
ಒಂದು ದಿನದಲೇಳಲಿಹುದು
ಈ ಹಸಿದ ಮೈಯೂ, ಕುಸಿವ ಕೈಯೂ ಕನಲಿ ಕೆರಳಿ ಏಳಲಿಹುದು
ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಕೂಗಿನಿಂದ
ಮೂಜಗವನೆ ನಡುಗಿಸುತ್ತ
ನೆಲದೊಡೆಯರ ಕೇಳಲಿಹುದು !
ತನ್ನ ತುಳಿದ ಸುಲಿದ ಕತೆಗೆ ಒಂದುತ್ತರ ಕೇಳಲಿಹುದು !

ಯುದ್ಧ

ಯುದ್ಧ ಬಂತು ! ಯುದ್ಧ ಬಂತು !
ಮಾನವನೊಳ್ ದಾನವನಮೊ ದೇವನನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂತು
ಬಾನ ಬಯಲ ಗದಸಿ
ಮೇದಿನಿಯನು ಅದುರಿಸಿ
ಸಾಗರಗಳನು ಬೆದರಿಸಿ
ದೇವ ಸಲಹಿ ಕಾಯ್ವುದೇನು ತಾನೊ ಸುಲಿದು ಕೊಲುವೆನೆಂದು
ಕಾವ ದೇವರಕ್ಕಿಗಿಂತ ಕೊಲುವ ಕೈಯೆ ಮಿಗಿಲು ಎಂದು
ತನ್ನ ಕೈಯೆ ಮಿಗಿಲು ಎಂದು
ಮೂದಲಿಸಿ ಬೀಗಿ ನಿಂದು
ಸೇಡ ಮೋರೆ ಗಂಟನಿಕ್ಕಿ
ಕೊಲೆಯ ಕಣ್ಣ ಹೊಂಚ ಹಾಕಿ
ಬಾಂಬಯಲ ತುಂಬ ಬರಿಯ ಬಾಂಬರುಗಳ ಹಿಂಡನಲೆಸಿ
ಬೆಂಕಿ-ಬೀಜಗಳನೆ ಬಿತ್ತಿ
ಭುಗಿಲ್ಲೆಂದು ಜಗಿವ ಜ್ವಾಲೆಗಳ ಕೆರಳ್ದ ಬೆಳೆಯನೆತ್ತಿ
ಇಳೆಯ ಚೆಲುವೊ ಹುಲ್ಲುಕರಿಕೆ
ಯೆಂದು ಅದನು ಕರಿಕುವರಿಸಿ,
ಇಳೆಯ ಒಲವೊ ಬಂಜೆ ಬಯಕೆ
ಯೆಂದು ಅದನು ಹಿಂಡಿ ಹೀರ್ದು,
ಇಳೆಯ ನಲವೊ ಬರಿಯ ಬವಣೆ
ಯೆಂದು ಅದಕೆ ಉರುಲನಿಕ್ಕಿ,
ನಾಕ ನಲಿಯುವವನ ಮೇಲೆ ಸುಟ್ಟು ಗೆಲುವ ತೋರಿದ !
ಮನೆ-ಮಂದಿರ ಮೆರೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಸಣಛಾಯೆ ತೂರಿದ !
ಶಿರಮುಡಿಯದೊ ಕೆಂಡವಾಯ್ತು
ಬಂದುದನ್ನು ನುಂಗಲೆಂದು ಬಾಯ್ತೆರೆದ ಕೊಂಡವಾಯ್ತು !

ಈ ಬೆಂಕಿ ಮಡುವೊಳಯ್ಯೊ
ದೇಶ ಹುರಿದು ಹೊರಳಿದುವೊ
ಹೊಳಲು ಚೀರಿ ಉರುಳಿದುವೊ
ಜೀವ ಜಾತಿ ನರಳಿದುವೊ
ಬೆಂದು ಉರಿದು ಒರಲಿದುವೊ !
ಈ ವಿಶ್ವಮೇಧ-ಮದವದೇರಿ ಹಿಗ್ಗಿ ನಕ್ಕನಲಾ
ಅದೊ ರಕ್ಕಸ ನಕ್ಕನಲಾ
ಉರಿ–ಸೀರನೆ ಬಿಡುತ ಅವನ ಕೆನ್ನಾಲಗೆ ನೆಕ್ಕಿತಲಾ !
ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕ ನೆಕ್ಕಿತಲಾ !
ಅವನ ವಿಷದ ಉಸಿರ ಹಬೆಗೆ ಹಸಿವೆ ದಾಳಿ ಇಟ್ಟಿತೋ
ಕಾಲಪಾಶದಂತೆ ಬೀಸಿ ಬಂದು ಪ್ರಾಣ ತಟ್ಟಿತೋ
ಅದರ ರುಕ್ಷಸ್ಪರ್ಶಕಯ್ಯೊ ಜೀವಸೆಲೆಯು ಬತ್ತಿತೋ
ಬೆವತು ಬಾಡಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಜಗದ ಜೀವ ಸತ್ತಿತೋ !
ಹರಣ ಹೀರಿ ಹೆಣವ ಮಾಡಿ
ತಿರೆಯನುರಿಸಿ ಚಿತೆಯ ಹೂಡಿ
ಸುಡುತ ಭೂತಲೀಲೆಯಾಡಿ
ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಮಣಿದನು
ಕೊಲುವ ದುಂದಿನಲ್ಲಿ
ಕಾಳನಂತೆ ಕುಣಿದು ತಣಿದನು !

× × × ×

ಆದರೇನು ಆದರೇನು
ಗಾಳಿ ನೀರು ನೆಲವು ಬಾನು
ರಾವು ಬಡೆದು ನಿಂತರೇನು
ಏಸು ಕಾಲವೆಂತು ತಡೆವುದೀ ಪಿಶಾಚ ನರ್ತನ ?
ಹುಂಬ ಮೈಯ ಕಸುವು ಮುಕ್ಕಿ
ಮುರಿವ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಸೊಕ್ಕಿ
ಕೊಲೆಯ ಕಾವೆ ನೆತ್ತಿಗುಕ್ಕಿ

ಸುಡುವ ತನ್ನ ಕೈಯ ತಾನೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟನು
ಹುಚ್ಚು ಕುಣಿದು ಕೆಟ್ಟನು
ಭಸ್ಮಾಸುರನಂತೆ ಬೂದಿಯಾಗಿ ಉರುಳಿ ಕೆಡೆದನು
ಮಾನವನೊಳ ದೇವನನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಕುಣಿದ ದಾನವನದೊ
ತಾನು ಹೊತ್ತಿಸಿಟ್ಟ ಕೆಂಡದುರಿಯು ತಾನೆ ತೊಡೆದನು !
ಯುದ್ಧ ಬಂತು ಯುದ್ಧ ಹೋಯ್ತು
ಯುದ್ಧ ಹೋಯ್ತು ಯುದ್ಧ ಹೋಯ್ತು !

ಭಯದ ಗೀತ

ಭಯದ ಗೀತ ಹಾಡು ಕವಿಯೆ, ಲಯದ ಗೀತ ಹಾಡು
ಅಣುವಿನಂಥ ಅಣುವು ಕೂಡ ಕೊಲಲು ಬಂತು ನೋಡು !

ಮನದ ವಜ್ರಮುಖವನೊತ್ತಿ
ಇಳೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಮೂಸಿ
ಅದರ ಎದೆಯ ರಸವನೀಂಟಿ
ಅದರ ಸವಿಯ ಅದರ ಕಹಿಯ
ಅರುಹಬೇಕು ಎನ್ನುತಿರುವೆ

ಮೇಲೆ ಕೆಳಗೆ ಅತ್ತ ಇತ್ತ
ತಿರುವಿ ನಿನ್ನ ಯಕ್ಷನೇತ್ರ
ಬಾಳಿತ್ತರ ಬಾಳಿನಾಳ
ಅಳೆಯಬೇಕು ಎನ್ನುತಿರುವೆ

ಎನಿತು ರಮ್ಯ ಅನಿತಗಮ್ಯ
ವೇನಿದಾವ ಲೀಲೆಯೋ !
ಇದರ ಗೂಢವರಿಯಬೇಕು—
ಅಹಾ ಅಹಾ ಅಷ್ಟೆ ಸಾಕು
ಎಂದು ತವಕ ಪಡುತಲಿರುವೆ

ಅಗೋ ನೋಡು ಬಂತು ಬಂತು ನಿನ್ನ ಚಿಂತನಕ್ಕೆ ಅಂತ
ಇನ್ನು ಚಿಂತೆ ದಿಗ್ದಿಗಂತ
ವೇರಿ ಮುತ್ತಿ ಮುಸುಕಿಬಹುದು !

ನಿಂತ ನೆಲವೆ ಸಾವ ಹೆತ್ತು ನುಂಗಲಿರುವವಂತೆ ನಾಳೆ—
ಚೀರು 'ಕೊನೆಯು ಬಾತು' ಎಂದು ಜಗವ ಜನವ ಕಿವುಡ ಸೀಳೆ!

'ಕಾಲಕೊಡೆನ ಸನೆಯು, ಗೊನೆಯು
ನರಸು. ಇವನ ಕೈಯ ಕೊನೆಯು
ನಾಕಹನ್ನೆ ನಿಲುಕಲಿಹುದು ಇಂದು ನಾಳೆ, ಎಂಬ ಸುಳ್ಳ
ಇನ್ನು ಮರೆಯೊ. 'ಕಡೀ ಕೊಲ್ಲು' ಎಂಬುವನ್ನೆ ನರನು ಬಲ್ಲ !-
ಅಂತೆ ಕೂಗಿನಳತೆಯಲ್ಲೆ ಪಿಲಯ ಬೀಡ ಬಿಟ್ಟಿತಿಂದು !
ಸೊಲ್ಲಿಸಸಯು ಬೇಡ; ಚೀರು, ಕೊನೆಯ ಬಾತು ಕೇಳಿರೆಂದು

'ಅವರಯ್ಯೋ ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿ
ಅಂತರಂಗ ರಂಗದಲ್ಲಿ
ಚಿತ್ರದಂಥ ಚಿತ್ರಲೇಖೆ
ಊಹೆಯಂಥ ಮೋಹಮೋಖೆ
ಬರೆವರಹಾ ದಿವ್ಯರೇಖೆ
ಆವುದೋ ಸ್ವರ್ಣ ಸಮುರ್ಕಂದಕೆ,
ಎಂದು ನೆನಿಸಿ ಮರುಗಬೇಡ
ಇಲ್ಲವಂಥ ಕನಸಕಟ್ಟೆ ಒಡೆಯಿತೆಂದು ಕೊರಗಬೇಡ

ಅವರೆಲ್ಲ ಆಗಬಹುದು
ಅವರದನು ಗೈವರಾರು ?
ಮುಗಿಲ ಮಲರ ಮೂಸಬಹುದು
ಕೈಯ ಚಾಚಿ ಕೊಯ್ವರಾರು ?
ಹಗಲು ಇರುಳು ಹಿಗ್ಗಿನನ್ನವನ್ನೆ ಉಣ್ಣಬಹುದು ಅದನು
ಬತ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿ ಒಯ್ವರಾರು ?
ಬತ್ತಿ ಬೆಳೆಯ ಬಂದ ನರನೆ
ಶಾಪಮೂಢನಂತೆ ಇಂದು

ಕಾಳನೊಡನೆ ಹಿಳ್ಳಿಯಾಡ
ಲೆಂದು ಕೈಯತಟ್ಟಿ ನಿಂದು
ಕೂಗಿ ಕೆಲೆವನೆಂದ ಮೇಲೆ
ಮುಗಿಯು ಬಂತು ಕತೆಯು ! ಪ್ರಳಯವೆರಗಿ ಗುಟುರು ಹಾಕೆ,
ಬೆದರಿ
ನರನ ಹಿಳ್ಳೆಯೊಂದು ಬಿಡದೆ ಚೆಲ್ಲಿಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಚೆದರಿ
ಮಣ್ಣೊಳಡಗಲಿಹುದು, ಅಕೋ ಬಂತು ಬಂತು ಕೇಡು !
ಭಯದ ಗೀತ ಹಾಡು ಕವಿಯೆ, ಲಯದ ಗೀತ ಹಾಡು !

ಶಾಂತಿಗೀತ

ಗಾಳಿ ಬಿತ್ತಿ ಬಿರುಗಾಳಿಯ ಬೆಳಸಿ
ಉರಿಯನುತ್ತಿ ಹೆಬ್ಬುರಿಯನೆ ಮೊಳಸಿ
ಏನಿದು ಪಿಶಾಚವೆ ಮನುಕುಲವರ !
ಇಲ್ಲದ ಭೂತವ ಕರೆಯಿಸಿ ತಂದೆ;
ತನ್ನ ತನ್ನವರ ಕಾವೆನು ಎಂದೇ
ಕೊಲಲು ನಿಂತೆ ನೀ ನಿನ್ನವರ !

ಸುಖ-ಶಾಂತಿಗಳನು ನಿಲಿಸುವೆಯಲ್ಲೋ ?
ಅದಕೇಕೀ ವಿಧ್ವಂಸನ ಲೀಲೆ ?
ಕೈ ನಡೆವನಕವು ಕಡಿವ ಪಣ ?
ಉರಿಯುವೆ ತರಿಯುವೆ; ಏನಿದು ನಡೆಯೋ ?
ಬೀರುವೆ ಹಲುಬುವೆ ನುಂಗಲಿಡೆಯೊಡೆಯೋ ?
ನರಕುಲವ್ವೋ ಅರಿಸತ್ತ ಹೆಣ !

ನಿನ್ನ ಹಸಿವೆ ನಿನಗಾಯಿತೆ ಮುಳುವು
ಅನ್ನದ ಬನ್ನದಿ ಹುಟ್ಟಿತೆ ಅಳುವು ?–
ಬಾಳಲಿ ಗೋಳಿದು ಎಂಬೆಯಲಾ ?
ಜೀವನ ಲಾಲಿಸಿ ಪಾಲಿಸಿದಿಳೆಯು–
ಹಬ್ಬಲು ಹಗೆ–ಹೋರಾಟದ ಬೆಳೆಯು–
ಸಾವಿನ ನೋವಿನ ಹಾಳುಹೊಲ !

ಜೀವಕುಲಕೆ ನೆಲವೆಲ್ಲವು ಅನ್ನ
ಅದನೆಲ್ಲವ ನೀನೊಬ್ಬನೆ, ಅಣ್ಣ
ನುಂಗಲು ನಾಲಗೆ ಚಾಚಿದರೆ

ಮುರಳಿ ನಿನ್ನನದು ನುಂಗದೆ ಇಹುದೇ
ನರಳಿ ಒರಲಿದರು ತಾಗಲು ಬಹುದೇ
ನೆಲಮುಗಿಲನು ಉರಿ ಬಾಚಿದರೆ ?

ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಯೆ ಕೊಲೆಪಾತಕವೊ
ದಾಯಾದಿತನವೆ ಕುಲಘಾತಕವೊ !–
ಕುದಿಕುದಿದೆದ್ದಿತು ನೆಲದೆದೆಯು
ಬಾನ್ ಕನಲಿತು ಮರಣದ ಕರೆ ಕೇಳಾ
ಕಡಲ್ ಕೆರಳಿ ತೆರೆನೊಂಕಿತು ಬೀಳಾ
ನೀನೇ ನಿನ್ನಯ ಹತವಿಧಿಯು !

ಹೆತ್ತೊಡಲಿಗೆ ನೀ ಎರಡನು ಬಗೆದೆ
ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರ ತುತ್ತನು ತೆಗೆದೆ–
ತಿನುವನ್ನವೆ ತಿನ್ನಲು ಬಾತು !
ಭುಗಿಲೆನೆ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡದ ಕುಂಡ
ಹಾ ಹಾ ಸ್ವಾಹಾ ಈ ನರಪಿಂಡ !–
ಆದಿಯಲೇ ಅಂತವೆ ಇಂತು ?

ವಿಜ್ಞಾನವೊ ಅದು ಯಕ್ಷನ ಕಣ್ಣು
ವಿಶ್ವವೆ ತೆರೆವುದು ತನ್ನೆದೆಯನ್ನು–
ಹರುಹಿತು ಅದೊ ಹಿಗ್ಗಿನ ಹಾದಿ !
ರಕ್ಷಣಕಲ್ಲದೆ ಭಕ್ಷಣಕೆನಲು
ಮುಕ್ಕಣ್ಣನ ಕಣ್ಣಿನ ಉರಿಹೊನಲು
ಹರಿಯಿತಲಾ, ನೀ ಹಿಡಿಬೂದಿ !

ನೀ ಬಗೆವರೆ ಮಣ್ಣೇ ಹೂ-ಹಣ್ಣು
ನೆಲದಲಿ ನಾಕವೆ ತೆರೆವುದು ಕಣ್ಣು
ವಿಶ್ವಕರ್ಮನೋ ನೀ ಮನುಜಾ !

ಇದನೇಕೋ ನೀ ಮರೆದೆ ತೊರೆದೆ
ಕೊಲೆ ತಲೆಗೇರಿರೆ ಸಾವನೆ ಕರೆದೆ—
ತಗಲಿತೆ ಆತ್ಮಾಹುತಿಯ ರುಜಾ ?

ನಿನ್ನಾಳವ ನೀ ಧುಮುಕಿ ಅಳೆದೆಯಾ
ನಿನ್ನೆತ್ತರಕೂ ಎದ್ದು ಬೆಳೆದೆಯಾ
ಸಿಲುಕಿತೆ ನಿಲುಕಿಗೆ ನಿನ್ನಗಲ ?
ಎಂತಹ ಭವ್ಯಸ್ವರೂಪನೊ ನೀನು !
ತೋರೋ ನಿನ್ನ ವಿಭವ ವಿಲಸವನು—
ಕಾದಿಹ ಜಗ ಕಾಣಲಿ ದಿಗಿಲ

ಯುಗಯುಗಗಳು ತಪಿಸಿದವೋ ಪಡೆಯಲು ನಿನ್ನಾ
ಹುಸಿಯೋ ಭೂಮಿಯ ಬಸಿರಿನ ಬಯಕೆಯ ಬನ್ನಾ ?
ಜಗದಾಸೆಗಳೋ ಕುಳಿತಿವೆ ನಿನ್ನನೆ ನಂಬಿ !—
ಎಂದಿಗೆ ಆ ಅಮೃತೋದಯ ಬಗೆ-ಬಾನ್ ತುಂಬಿ ?
ಬರಿ-ನೆನಪಿನ ಬಳುವಳಿ ಬಿಡುವರೆ ಈ ಧರೆಗೆ ?
ಏಳ್ ನಡೆ ಓಗೊಡು ಕಾದಿಹ ಕಾಲದ ಕರೆಗೆ
ಕಾದಿಹ ಕಾಲದ ಕರೆಗೆ !

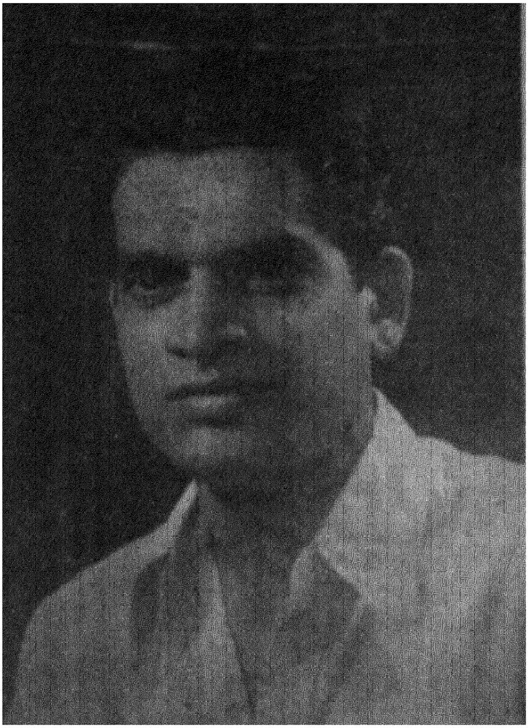

ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ: ಹುಟ್ಟಿದೂರು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡದ [illegible]ಹಳ್ಳಿ. ಕುಮಟಾ, ಧಾರವಾಡ, ಸಾಂಗ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ [illegible] ಇಂಗ್ಲಿಷು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೇ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿ. ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಆನರ್ಸ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಸದ್ಯ ಇವರು ಇರುವದು ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ. ವಯಸ್ಸು ೨೫.

ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಬೈ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿಗೆ ಮೊದಲನೆ[illegible] ಕೀರ್ತಿವೆತ್ತ ಚಿತ್ತಾಲರು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದಿಂ[illegible] ವರ್ಗದ *(Class I)* ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಆರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಮುಂಬೈ ಜೀವನದ ಬಿಡುವಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ಪಕ್ಕೆ ಹಾಡಿ[illegible] ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿನ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ನೈತಿಕ ವಿಷಮತೆಗಳ ಚಿಂತನೆಯು [illegible] ಕಾಲದ ಕರೆ' [illegible] ಪ್ರಥಮ ಕೃತಿ.